

УПУТСТВО О ОБЛИКУ И САДРЖАЈУ ЕЛАБОРАТА, ПРИЈАВЕ ТЕМЕ И ЗАВРШНОГ РАДА

1. *Садржај елабората предмета завршног рада*

Елаборат предмета завршног рада треба да има најмање 7000 речи (оквирно 20 страна).

Насловна страна садржи податке о студенту (име и презиме, број индекса), студијском програму, модулу, теми завршног рада, ментору и деловодном броју и датуму под којим је заведена сагласност за менторство (у Служби за МСД студије).

Апстракт Елабората: Опис суштине елабората предмета завршног рада.

Кључне речи на српском и енглеском језику (3-6 речи).

Опис проблема и предмета истраживања : Подразумева навођење подручја истраживања и његову везу са уписаним модулом, односно студијским програмом (уколико студијски програм нема модуле), дефинисање проблема истраживања, као и објашњење зашто дефинисани проблем вреди изучавати.

Сврха и циљеви истраживања: Наводи се шта је сврха, а шта су циљеви истраживања; Очекивани резултати истраживања (прецизан опис очекиваног истраживачког доприноса); Постављају се истраживачка питања за која се сматра да доводе до траженог резултата.

Преглед релевантне литературе: Представљају се теоријски оквир и најважнији досадашњи релевантни резултати истраживања у предметној области; Наводе се кључне референце које покривају теоријски фокус и кључни концепти који ће бити коришћени током истраживања. Препорука је да овај део по обиму буде најзначајнији одељак Елабората предмета завршног рада.

Методе истраживања: Наводи се како ће се доћи до жељених резултата истраживања. Описују се основне методе истраживања које ће се користити при решавању постављеног проблема и образложење зашто су одабране. Уколико је истраживање емпиријско, описати узорак, на којој популацији се очекује генерализација истраживања и како ће бити прикупљени подаци. Поред навођења аргумената који иду у прилог одабраним методама истраживања, наводе се и ограничења уколико постоје.

Оквирни садржај Завршног рада: Наводи се оквирни садржај рада, најмање до нивоа секција у поглављима, пожељно до трећег нивоа хијерархије, уз оквирну процену обима сваке секције првог нивоа хијерархије. Пожељно је да овај део садржи и план истраживања (опис фаза у изради Завршног рада са њиховим оквирним трајањем).

Референтна литература: Наводи се списак референци коришћених у изради Елабората предмета завршног рада и прелиминаран списак референтне литературе која ће бити коришћена при даљем истраживању проблема.

2. *Формулисање наслова завршног рада*

Студент пријављује тему завршног рада искључиво из области уписаног студијског програма и модула, у складу са циљевима и исходима студијског програма.

Наслов завршног рада треба јасно, сажето и недвосмислено да одражава његову главну идеју. Препоручује се избегавање знакова интерпункције, као и употреба страних речи уколико за њих постоје одговарајући термини на српском језику.

Општеприхваћене стране речи (позајмљенице) треба писати према српском изговору (нпр. брејнсторминг, сајбер) и у складу са граматичким правилима српског језика (нпр. бенчмаркинг). Стране речи које нису адаптиране или су једнократне употребе, а за које не постоји адекватан превод, треба писати у оригиналном облику и истакнути курзивом (италиком).

3. Пријава теме завршног рада

Пријава теме завршног рада се предаје у штампаном и електронском облику.

Штампана верзија садржи образац пријаве теме на једном листу (обострано) и елаборат Предмета завршног рада.

Електронска верзија садржи образац пријаве теме и елаборат Предмета завршног рада, као један документ, у pdf формату (именован латиничним писмом на следећи начин: број индекса са цртицом између, име и презиме студента и на крају речи „Prijava teme“). Електронска верзија се шаље електронском поштом надлежној служби најкасније 24 часа по предаји штампане верзије документа.

Електронска и штампана верзија пријаве теме морају бити истоветне, с тим што електронска верзија не садржи потписе.

4. Обликовање завршног рада

Техничка обрада рада је стандардизована за све завршне радове другог степена студија који се бране на Факултету организационих наука, независно од студијског програма.

Завршни рад пише се на српском језику или на другом језику, у складу са Статутом Факултета и Правилником о студијама другог степена Факултета.

Када се завршни рад пише на српском језику, може се писати ћирилицом или латиницом, у складу са правописним нормама и препорукама.

Завршни рад треба да буде у формату А4 (210×297mm) са маргинама од 20mm. Проред основног текста рада треба да буде подешен на 1,5 ред. Текст сваке странице треба да буде логично подељен у одељке. Странице треба да буду означене бројевима. Броје се све странице од Увода до краја рада. Означавање странице бројем (пагинација) се исписује на средини доње маргине.

Облик писма (фонт) завршног рада треба да буде типа антиква (серифни фонтови, као што су: Times New Roman, Garamond, Cambria, Minion, Book Antiqua, Free Serif, Linux Libertine, и слични), осим насловне странице, за које се користи облик писма типа гротеск (бесерифни фонтови, као што су: Arial, Helvetica, Gill Sans, Calibri, Myriad, Free Sans, Linux Biolinum, и слични). Величина писма основног текста завршног рада треба да буде 12 типографских тачака.

Све табеле и слике треба да имају одговарајући наслов и да буду нумерисане. Бројеви и наслови табела налазе се увек изнад табела. Бројеви и наслови слика налазе се увек испод слика. Ако илустрација није изворни допринос аутора обавезно је навођење извора (ако је илустрација већ

објављена), односно аутора од којег је преузета (ако илустрација још није објављена). Извор се наводи непосредно испод илустрације.

Опште правило је да се у свим писаним радовима увек јасно мора одвојити туђи текст, као и туђи подаци, од ауторовог текста, његових закључака, идеја, података и сл. Од других аутора се могу преузети мањи делови текста, али се то увек мора означити наводницима, уз тачно навођење на уобичајен начин у тексту и литератури одакле је текст преузет.

5. Садржај завршног рада

Завршни рад се састоји из насловне стране, прелиминарног дела, централног дела и завршног дела рада.

Насловна страна завршног рада садржи у горњем делу, на средини афилијацију („Универзитет у Београду“ и „Факултет организационих наука“), у средњем делу ознаку „Завршни рад“ (центрирано) и у доњем десном углу име и презиме кандидата. На самом дну насловне стране наводи се место одбране („Београд“) и година одбране рада (центрирано).

ПРЕЛИМИНАРНИ ДЕО ЗАВРШНОГ РАДА чине страна са темом завршног рада, страна са именима чланова комисије за преглед, одбрану и оцену рада, изјава о академској честитости, радна биографија (не CV) кандидата, као и изјаве захвалности (опционо) и посвете (опционо).

Страна са темом завршног рада садржи следеће елементе: у горњем левом углу (*justified left*) једно испод другог, назив Универзитета, назив факултета, назив студијског програма и студијске групе мастер академских студија, затим у средњем делу на средини назив теме и ознаку да је у питању завршни рад, а у доњем десном делу стране име и презиме и број индекса кандидата. Место одбране и година одбране завршног рада се наводе на дну насловне стране (центрирано).

Страна са именима чланова комисије (образац сагласности) назив теме и имена чланова комисије за преглед, одбрану и оцену рада са звањима. **Образац 7: Образац сагласности**

Радна биографија студента представља сажет и прегледан приказ релевантних података који се односе на његов лични и професионални развој. Биографија укључује информације о датуму и месту рођења, образовању и токовима академског и стручног усавршавања, радном искуству, стеченим наградама, признањима и сертификатима, као и познавању страних језика. Поред тога, обухвата и активности у оквиру стручних и научних пројеката, учешће на конференцијама, чланство у релевантним стручним и научним удружењима, као и друге облике професионалног ангажовања. У биографији се не наводе подаци личне природе, као што су породични статус, верска, политичка или друга лична одређења. Такође, изостављају се и остали лични подаци који нису у директној вези са академским и стручним профилем студента.

Изјава о академској честитости представља личну потврду да је студент током израде завршног рада поштовао интелектуалну својину других и понашао се у складу са прописаним етичким нормама Универзитета у Београду и Факултета организационих наука. Изјаву потписује студент по добијању Извештаја и позитивног мишљења о оригиналности рада. **Образац 8: Изјава о академској честитости**

Изјаве захвалности и/или посвете представљају необавезан део завршног рада који омогућава студенту да изрази захвалност појединцима или институцијама које су му пружиле подршку током израде рада. Оне треба да буду сажете, примерене академском контексту и написане с мером. Препоручује се да се захвалнице не односе на ментора и чланове комисије, јер је њихов допринос већ институционално препознат у оквиру поступка менторства и одбране рада.

Централни део рада чине резиме рада са кључним речима на српском и енглеском језику, листе акронима, слика и табела (уколико постоје), садржај рада, увод, теоријска позадина истраживања, део рада који садржи детаљан опис и анализу проблема истраживања, приказ стручног доприноса уз пратећу анализу и дискусију остварених резултата и закључак.

Елементи резимеа рада су: циљ и сврха истраживања (*purpose*), проблем који се истражује (*domain*), методолошки поступак који је примењен у истраживању (*methodological approach*), остварени резултати (*findings*), њихова ограничења и импликације (*limitations and implications*), као и оригиналност рада тј. шта је ново у раду и вредност рада тј. ко има користи од истраживања (*originality / value of research*). Сваки елемент резимеа описује се кратко, у једној реченици.

Кључне речи су стандардни појмови који су устаљени у терминологији научне области којој припада рад и које упућују читаоца на оно што је у завршном раду обрађено. Приликом дефинисања кључних речи кандидат не треба да уводи или користе нове, до тада не коришћене појмове – кључне речи. Њихов укупан број треба да буде од четири до шест. Кључне речи могу бити и појмови састављени од више речи (нпр. „управљање ланцем снабдевања“ је једна кључна реч). Резиме завршног рада са кључним речима пише се на српском и енглеском језику и заузима највише једну страну.

Листе акронима, слика и табела садрже засебне целине у форми пописа коришћених скраћеница и њихових значења, као и називе слика (дијаграма, графика, фотографија, итд.) и табела које су коришћене у раду, са ознакама њихових бројева по редоследу навођења, као и бројева страница на којима се налазе. Навођење листа је обавезно уколико акроними, слике и/или табеле постоје у завршном раду. Сви страни акроними, као и они делови текста завршног рада који се наводе на неком од страних језику се пишу у оригиналу, италиком писмом.

Садржај рада приказује нумерисану структуру рада по поглављима и потпоглављима са редним бројевима страница на којима она започињу. У садржају рада се налазе искључиво она поглавља и потпоглавља рада која се налазе и у централном делу рада. Рад не треба да садржи ненумерисане целине тј. делове. Литература и прилози се не нумеришу, али се налазе у садржају.

Увод је део рада који се нумерише са редним бројем један и који описује тему и домен истраживања, предмет и циљеве истраживања. На крају увода се обавезно даје преглед (*reminder*) који описује структуру завршног рада по поглављима по принципу један пасус (три, четири реченице) за свако дефинисано поглавље. Препоручени обим увода је 3-5% укупног обима рада.

Теоријска позадина истраживања садржи, на основу коришћене литературе описан, преглед стања у ужој области истраживања, односно систематизоване ставове аутора од угледа који су се бавили истраживањем проблема у фокусу. Може се дати издвојено, као засебна целина после увода или у саставу наредног дела рада.

Део рада који садржи **детаљан опис и анализу проблема** који се истражује и који је структуриран по поглављима и потпоглављима. При структурирању треба водити рачуна да је два минимални број потпоглавља који чине једно поглавље.

Приказ истраживачког доприноса представља најважнији и најкреативнији део рада у коме се текстуално, и по могућству графички, описују резултати до којих је студент дошао. Такође, у оквиру овог дела се анализирају и дискутују теоријске, практичне („so what“) и по потреби друштвене импликације истраживања.

У закључку рада се на валидан и објективан начин резимирају резултати истраживања и обавезно наводе експлицитни. Не износе се нови ставови или подаци. Овај део не садржи позивање на литературу, а завршава се кратким пасусом у којем се дефинишу могући правци будућих

истраживања. Препоручени обим закључка је 3-5 % укупног обима рада.

Завршни део рада садржи списак коришћене литературе и евентуално прилоге. У поступку израде рада студент користи литературу која се непосредно или посредно односи на тему која се обрађује. Литература треба да буде релевантна и актуелна. Такође, препоручује се употреба рецензиране литературе (књиге, радови објављени у стручним и научним часописима, радови објављени у зборницима скупова).

6. Референце у завршном раду

Студент је дужан да се при изради завршног рада придржава правила етичког понашања у коришћењу литературе и резултата других аутора. Литература се у раду може непосредно наводити (цитирати), посредно, односно индиректно, наводити (парафразирати) и/или се на њу може само упућивати у случајевима када студент жели да читаоца усмери према изворима из којих се могу добити додатна појашњења.

Студент је дужан да оне садржаје које дословно преузима из другог извора стави између знакова навода са ознаком која упућује на референцу из које је извршено преузимање (цитирање). Цитирати се могу и сопствени радови (аутоцитати). Уколико је оригинални део преузетог садржаја препричан, тада нема знакова навода, али је позивање на референцу обавезно (парафразирање). Уколико је оригинални део преузетог садржаја у некој мери модификован, позивање на референцу је такође обавезно, с тим да се код референцирања истиче да се ради о модификованом тексту.

Референце се не наводе у фуснотама, већ у самом тексту. Означавају се према нумеричком систему (од [1] до [n]), алфанумеричком систему (нпр: [Vas08]), при чему се прва три карактера односе на почетна слова презимена првог аутора, а последња два карактера на годину издања референце или се, применом тзв. Харвардског система, наводи пуно име првог аутора, година издања референце и број странице на којој се налази оригинални текст (нпр: (Тодоровић, 2010, стр. 125). После закључка, литература се наводи по азбучном или абecedном редоследу, у зависности од писма којим је писан рад првог слова презимена аутора. Код навођења литературе не треба наводити титуле и звања аутора.

